

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v listopadu 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v listopadu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 911 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 504 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 334 podniků obchodu a 788 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v listopadu hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti říjnu zlepšilo. 19,4 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 70 % jako uspokojivou a 10,6 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 71,1 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 11,7 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního, textilního průmyslu, strojů a zařízení. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 17,2 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se zlepšilo také. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 63,3 % tržeb, respondenti s 2,5 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 34,2 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 61 % tržeb, jako nízká u respondentů se 36,2 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 2,8 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky s 61,6 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 35,5 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 2,9 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 57,5 % tržeb, u 39,3 % za nízkou a u 3,2 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků s 25 % tržeb, poklesla u 22,4 % podniků a u podniků se 52,6 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 24,9 % tržeb, snížení se týkalo podniků s 23,6 % a neměnnost podniků s 51,5 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů zvýšily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 83 % tržeb za normální v sezóně. Podniky se 11,3 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 5,7 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 86,6 % tržeb za normální v sezóně.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v říjnu. Zlepšení očekávají podniky s 9,7 % a zhoršení respondenti s 9,4 % tržeb, beze změny 80,9 %. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepší u 8,9 % respondentů, u 10,3 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 80,8 % tržeb.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení

Pro příštích šest měsíců respondenti se 15,9 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 20,8 % a respondenti představující 63,3 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 61,1 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 16,2 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 22,7 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 58,1 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 13,1 % a se snížením respondenti s 28,8 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 11,4 % tržeb, snížení očekává 30,8 % respondentů a neměnnost 57,8 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 11,7 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 60,2 % za celý soubor a snížení exportu očekává 28,1 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 11,8 % tržeb, pokles respondenti s 31 % tržeb a respondenti se 57,2 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 6,5 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 71,3 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 22,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 7,2 % respondentů zvýšení dovozu, 24,5 % snížení a 68,3 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 56,7 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 42,7 % a nedostatečné u podniků s 0,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 54,2 % tržeb, více než dostatečné u 45,2 % a nedostatečné u 0,6 % respondentů.

Pro příští tři měsíce se oproti říjnu zlepšila očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti i zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 17,3 % tržeb, se snížením počítá 24,9 % respondentů a respondenti s 57,8 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 12,2 % tržeb, neměnný vývoj 60,6 % respondentů a pokles výroby 27,2 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 34,9 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 55,4 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 9,7 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 5,4 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 13,6 % tržeb a s neměnností u 81 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 4,2 % tržeb, snížit u 12,8 % tržeb a 83 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 24,5% z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 13,9 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 86,5% počtu respondentů, u 4,6 % se zlepší a u 8,9 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 42,7 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 9,2 % a snížení 20,3 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 27,8 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v listopadu meziměsíčně zvýšilo o 1,6 bodu a je stejná jako před rokem.

Ze šetření o **investiční činnosti** vyplývá, že v roce 2009 by se měly investice ve zpracovatelském průmyslu snížit o více než pětinu ve srovnání s rokem 2008. Mírný meziroční pokles investic čekají respondenti i pro rok 2010 (zhruba o 3 %). Investice se budou týkat převážně obnovy výrobních zařízení, méně pak rozšíření výrobních kapacit a pořízení nových technologií.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v listopadu oproti minulému měsíci snížilo. V listopadu hodnotilo 39,1 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 51,8 % jako uspokojivou a 9,1 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 28,6 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 22,5 % respondentů a u ostatních (se 48,9 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení **celkové poptávky** se nezměnilo. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 60,5 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,5 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 39 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 16 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou nižší než v říjnu, pro období **příštích šesti měsíců** jsou vyšší. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat **v příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 77 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 6,9 % stavebních prací a zhoršení s 16,1 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 9,4 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 31,3 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 59,3 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají ve srovnání se říjnem udržení vývoje **stavební činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 3,6 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 44,2 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky s 52,2 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti s 52,4 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 2,3 % respondentů a snížení 45,3 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 72,9 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 63,2 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 2,1% počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 0,4 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 25 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 36,4 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,7 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 2,2 % své produkce, neměnnost u 86,5 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 11,3 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 33,1 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 22,5 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 51,2 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 8,9 % a snížení 10,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 29,8 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 1,5 bodu a je o 35 bodů nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v listopadu ve srovnání s říjnem zlepšilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v listopadu **ekonomickou situaci** svého podniku 28,4 % respondentů, 54,6 % jako odpovídající sezóně a 17 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v listopadu mírně zvýšily. Současný **stav zásob** hodnotilo 85,1 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 14,2 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 19 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 69,5 % tržeb a s 11,5 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 73,2 % respondentů, 14,7 % očekává růst a 12,1 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 86,6 % tržeb, 10,6 % předpokládá pokles a 2,8 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v říjnu. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 39,1 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 47,7 % žádné změny nepředpokládají a 13,2 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v listopadu oproti říjnu zvýšilo o 3,7 bodu, ale v meziročním srovnání je o 13,6 bodu nižší než v listopadu 2008 (v říjnu to bylo meziročně o 20,7 bodu).

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v listopadu ve srovnání se říjnem zlepšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 40 % respondentů jako dobrou, 50,5 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 9,5 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se zlepšilo také, stejně jako její očekávání pro **příští tři měsíce**. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 23,9 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 68,8 % respondentů a 7,3 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 92,7 % respondentů, růst cen 2 % respondentů a 5,3 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 26,8 % respondentů, neměnnost 70,6 % a růst počtu zaměstnanců 2,6 % respondentů. Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří měsíců** jsou téměř stejná jako v říjnu, pro období **příštích šesti měsíců** jsou vyšší.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 3,7 bodu a je o 11,3 bodu nižší než před rokem.